

УДК 311.213.2:657.6

ВИКОРИСТАННЯ СТАТИСТИЧНИХ МЕТОДІВ ДЛЯ ВИБІРКОВОГО АУДИТУ

Микитюк Вікторія

здобувачка вищої освіти, факультету «Обліку і оподаткування»

Миколаївський національний аграрний університет

м. Миколаїв, Україна

***Анотація:** розглядаються питання збору аудиторських доказів, які є основою для формулювання обґрунтованих висновків щодо достовірності фінансової звітності. описуються методи дослідження, що використовуються в аудиті, такі як аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, моделювання, порівняння та групування, особлива увага приділяється вибірковому методу, який застосовується в аудиторській практиці через неможливість перевірити всі без винятку елементи генеральної сукупності, розглядаються два типи вибіркового дослідження*

***Ключові слова:** аудиторські докази, методи дослідження, вибірковий метод, генеральна сукупність, репрезентативність вибірки.*

Збір аудиторських доказів – це не самоціль. Важливо, щоб ці докази були якісними та дозволяли зробити обґрунтовані висновки. Планування аудиту допомагає сфокусуватися на найсуттєвіших аспектах та мінімізувати час на збирання непотрібної інформації.

Метод дослідження в аудиті має ґрунтовну основу, що поєднує в собі принципи діалектичного пізнання та закономірності політичної економії. Це дає можливість використовувати в аудиті широкий спектр загальнонаукових методів, таких як: Аналіз і синтез: розкладання об'єкта дослідження на складові частини та їх наступне об'єднання для отримання цілісного уявлення; Індукція і дедукція: рух від часткового до загального (індукція) і від загального до часткового (дедукція); Абстрагування: виділення суттєвих ознак та властивостей об'єкта дослідження; Моделювання: створення спрощеної копії об'єкта дослідження для його вивчення; Порівняння: зіставлення різних об'єктів дослідження для виявлення їх схожості та відмінностей; Групування: об'єднання об'єктів дослідження за спільними ознаками.

Ризик того, що аудитор дійде, у разі проведення тестів контролю, висновку, згідно з яким ризик системи контролю є вищим, ніж насправді, або, у разі проведення тесту по суті, висновку, згідно з яким має місце суттєва помилка, тоді як насправді її не існує. Існують два способи зменшити вибірковий ризик: збільшити обсяг вибірки й використовувати підходящий метод відбору. Вибіркове дослідження застосовується в аудиторській практиці по двом напрямкам: при оцінці надійності й ефективності системи внутрішнього контролю фірми-клієнта; при підтвердженні вірогідності залишків по рахунках і класів операцій (тобто оборотів по рахунках балансу)[1].

Міжнародна аудиторська практика пропонує чіткий алгоритм вибіркового дослідження, який поділяється на два напрямки:

1. Якісне вибірконе дослідження:

Цей метод використовується для першого напрямку аудиту. Він дозволяє оцінити, яка частка досліджуваних даних володіє характеристиками, що цікавлять аудитора.

2. Вартісне та кількісне вибірконе дослідження:

Ці методи застосовуються для другого напрямку аудиту. Вони дають результати у вартісному вираженні та використовуються для підтвердження вірогідності сум статей аудиторського балансу.

Аудиторська перевірка в силу своєї специфіки передбачає використання в основному вибіркового методу. Відповідно до МСА 530 “Аудиторська перевірка та інші процедури вибіркової перевірки”, аудиторська вибірка - це “... застосування аудиторських процедур до менш як 100% елементів у межах генеральної сукупності, яка стосується аудиту, так, що всі елементи вибірки мають шанс бути відібраними з метою надання аудитору обґрунтування, на основі якого формулюються висновки за всією генеральною сукупністю” [2].

Аналіз положень теорії ймовірності та математичної статистики показує, що існують два підходи до організації вибіркового дослідження: 1) з початковим визначенням об’єму вибірки; 2) послідовний аналіз. Характерна риса послідовного аналізу, який є достатньо новим методом статистичного дослідження, полягає в тому, що кількість спостережень, необхідних у процесі дослідження, наперед невідома. Рішення про завершення експерименту залежить від кожного етапу експерименту та результатів попередніх спостережень [3].

Для застосування послідовної статистичної вибірки існують дві ключові умови:

1. Однорідність елементів генеральної сукупності: Це означає, що всі елементи сукупності мають схожі характеристики, що впливають на досліджуваний параметр.

2. Репрезентативність вибірки: Вибірка повинна точно відображати характеристики генеральної сукупності. Це гарантує, що результати, отримані з вибірки, можна узагальнити на всю сукупність.

Генеральна сукупність – це сукупність всіх документів або операцій, які підлягають аудиту. Аудитор не має можливості перевірити всі без винятку елементи, тому він використовує вибірковий метод. Для цього з генеральної сукупності відбирається частина елементів, яка називається вибірковою сукупністю.

Важливо чітко визначити генеральну сукупність, адже саме про неї аудитор робить висновок за результатами перевірки вибірки.

В аудиті однорідність елементів генеральної сукупності визначається професійним судженням аудитора. Це означає, що аудитор, ґрунтуючись на своєму досвіді та знаннях, має встановити, чи мають елементи сукупності схожі характеристики, що впливають на досліджуваний параметр.

Елементи вважаються однотипними, якщо вони мало відрізняються один від одного за кількісними характеристиками. Наприклад, елементи, які належать до одного виду активів, зобов'язань, капіталу або господарських операцій, можуть вважатися однотипними.

Репрезентативність вибірки – це відповідність її характеристик характеристикам генеральної сукупності. Для забезпечення репрезентативності важливо дотримуватися принципів відбору елементів вибірки з генеральної сукупності.

Відбір одиниць із генеральної сукупності у вибірку можна проводити по-різному залежно від багатьох умов. Способом відбору називається система організації відбору одиниць із генеральної сукупності [4].

Аудиторська практика пропонує різні методи вибіркового дослідження, які дають можливість аудитору зробити обґрунтовані висновки про достовірність фінансової звітності. Вибірковий метод дозволяє аудитору отримати достатні та відповідні аудиторські докази, не перевіряючи всі без винятку елементи генеральної сукупності. Для забезпечення репрезентативності вибірки важливо правильно визначити генеральну сукупність та використовувати відповідний метод відбору елементів.

Список використаних джерел

1. Застосування статистичних методів при вибіркових спостереженнях в аудиті URL: <http://dspace.nbu.gov.ua/bitstream/handle/123456789/92428/36-lvanina.pdf> (дата звернення 10. 03. 2024).
2. Міжнародний стандарт аудиту 530 “Аудиторська вибірка” [Електронний ресурс]. - Режим доступу : http://www.apu.com.ua/attachm ents/article/290/Audit_2015_1_all.pdf
3. Заліський М.Ю. Метод послідовного оцінювання параметрів статистичних розподілів / М.Ю. Заліський, О.В. Соломенцев // Проблеми інформатизації та управління. - 2008. - № 2 (24). - С. 80-85.
4. Ткач Є. І. Загальна теорія статистики: (підруч. для студ. вищ. навч. закл.) / Є. І. Ткач, В. П. Сторожук. - [3-тє вид.] — К.: Центр учбової літератури, 2009. – 442 с.

Abstract: *the issue of collecting audit evidence, which is the basis for formulating reasonable conclusions regarding the reliability of financial statements, is considered. research methods used in auditing are described, such as analysis, synthesis, induction, deduction, abstraction, modeling, comparison and grouping, special attention is paid to the sampling method used in auditing practice due to the impossibility of checking all elements of the general population without exception, two types of sample research.*

Keywords: *audit evidence, research methods, sampling method, general population, sample representativeness.*

Науковий керівник: Христенко О. А.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри економіки підприємств,
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна